

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת פסחים, דף ע"ט

"ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:
למה נמשלו מצריים כמרור? לומר לך:
מה מרור זה שתחילתו רך וסופו קשה, אף
מצריים תחילתן רכה וסופן קשה".

עילון - עלינו
איניש - אדם

ח

הסבר: התלמוד עוסק בצמחים הכשרים לאכילת
מרור בפסח, ומשווה את המצרים למרור, שבדומה
לו בתחילה הם היו נוחים לישראל ולבסוף הקשו
עליהם.

★ | מן ההסטוריה

כיבוש הולנד במלחמת העולם השנייה

במהלך מלחמת העולם השנייה, ב-10 במאי
1940, תקפה גרמניה את הולנד, למרות
שזו הכריזה על ניטרליות כאשר פרצה
המלחמה. כיבוש הולנד נמשך חמישה
ימים, והיא נכנעה במהירות. באותה תקופה
חיו בהולנד כ-140,000 אזרחים יהודים, ועוד
30,000 פליטים שהגיעו אליה ממדינות
אחרות. מיד לאחר הכיבוש החלו הנאצים
לגזור גזירות על היהודים, להגביל את
תנועותיהם ולשלוח אותם למחנות ריכוז
והשמדה. רק כמה עשרות אלפי יהודים
בהולנד נותרו בחיים בסוף המלחמה. בין
היהודים שהסתתרו בהולנד ונתפסו לבסוף
היו אנה פרנק ובני משפחתה.

פסל של אנה פרנק בסמוך לבית
מגוריה באמסטרדם בירת הולנד
(Wikipedia, Franklin Heijnen)

סדר מועד | מסכת פסחים דף ל"ו-מ"ב

פרשת ויחי | י"ב-י"ח בטבת (27 לדצמבר-2 לינואר)

דף ל"ו: מצה עשירה ומצה עניה

מצה עניה - מצה רגילה עשויה מקמח וממים. אין בה שמן, או יין, כמו ששמים
בעוגות. היא כמו עני שאין לו כלום, כך גם המצה הזו עניה, שאין בה כלום חוץ
מקמח ומים. לכן התורה קוראת לה "לחם עוני".

"מצה עשירה" היא מצה שיש בה יין, או דבש, ולכן היא נקראת "מצה עשירה",
שהיא עשירה בחומרים.

התורה קוראת למצה "לחם עוני" (דברים) לחם של עניים. מכאן למדו חכמים,
שבבילי הסדר צריך לאכול מצה עניה ולא מצה עשירה.

דף ל"ז: לחם הפנים

המצות שאנו אוכלים בפסח דקות הרבה יותר מפרוסת לחם, מפני שבשעה
שמכנים אותן לאפיה, מרדדים אותן דק דק.

מדוע עושים זאת? מפני שבשעה שמכנים את הבצק של המצות, נזהרים מאוד
שהוא לא יהיה חמץ. לכן, עושים את המצה דקה, כי אם הבצק יהיה עבה, הוא
יצטרך להיות זמן רב בתנור והוא עלול להחמיץ.

הגמרא מספרת, שבבית המקדש אפו מצה בעובי של טפח (טפח הוא בערך
גודל של עשרה סנטימטר).

את המצה הזו עשו בשביל לחם הפנים, כי לחם הפנים צריך להיות מצה, אסור
שיהיה חמץ. ובכל זאת, הכינו בצק עבה בעובי של טפח, מפני שאות הבצק בבית
המקדש הכינו כהנים שיידעו לשמור על הבצק שלא יחמיץ, וגם אפו אותו בתנור
מיוחד ובעצים הכי טובים שיש, ולכן לא חששו שהבצק יהפוך לחמץ.

דף ל"ח: "לשם מצת מצוה"

לקראת הפסח, במאפיות רבות יש שלטים גדולים שתלויים על הקירות, ועליהם
כתוב: "לשם מצת מצוה".

מה הכוונה "לשם מצת מצוה"?

בבילי הסדר אנו מקימים מצות אכילת מצה. בשבעת ימי הפסח אין חובה לאכול
מצות, אבל בבילי הסדר הכל חייבים לאכול מצה, כי זו מצוה מן התורה. **את המצות
שבבית המקדש אכלו בבילי הסדר, צריך לעשות "לשם מצת מצוה", לשם
מצוה. לכן מקפידים עושי המצות לומר: "לשם מצת מצוה".**

דף ל"ט: למה קוראים לחסה - חסה?

בבילי הסדר אנו אוכלים מרור. התורה מצוה אותנו לאכול מרור, כאשר בית המקדש
קיים, היום, שלצערו הרב בית המקדש חרב ואיננו מקריבים קורבן פסח, איננו
יכולים לקיים את מצות אכילת מרור מן התורה, אבל חכמים תיקנו לאכול מרור
בכל זאת. המרור נקרא כך, כי הוא מר.

התלמוד מונה חמישה מינים של ירקות מרים שאפשר לקיים בהם את מצות אכילת
מרור. המשנה אומרת, כי עדיף לקיים מצות מרור בחזרת, והגמרא אומרת שהשם
של החזרת הוא "חסה". מדוע שמה של החזרת חסה? לרמז שהקדוש ברוך הוא
חס עלינו והוציאנו ממצרים.

על המפה

יהדות הולנד

יהודים החלו להתיישב בהולנד בראשונה במאה ה-12, אך מספרם היה קטן. במאה ה-17 הגיעו להולנד יהודים אנוסים רבים מספרד ופורטוגל והקימו קהילות גדולות באמסטרדם ובערים נוספות, ובהמשך התיישבו שם גם יהודים מגרמניה ומזרח אירופה. היהודים תפסו עמדות חשובות בתחומי הכלכלה והמסחר, והשלטונות העניקו להם שוויון זכויות. בתוך הקהילות היהודיות התקיים מתח בין הדתיים למתבוללים, שבין הידועים שבהם היה ברוך שפינוזה. במהלך השואה, כאשר פלשו הנאצים להולנד, נמלטו חלק מהיהודים ואחרים הסתתרו. הולנדים רבים סייעו ליהודים להינצל מהנאצים, אולם רוב יהודי הולנד נרצחו בשואה. כיום חיים בהולנד כמה עשרות אלפי יהודים.

הכניסה לבית הכנסת באנסטדה, הולנד (צולם ב-2005)
(Wikipedia)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער:

אחד מילדי משפחת כהן החליט שהוא רוצה להיות צמחוני ולהפסיק לאכול בשר ומוצרים שיש בהם בשר. הוא ביקש מאימו שבמרק שהיא מכינה לשבת ובשאר המאכלים שלא תכניס רכיבים שיש בהם בשר. בין האחים האחרים בבית התעורר ויכוח סוער.

מצד שני:

חלק אחר מהאחים טען שהולכים על פי הרוב - ואם רוב בני המשפחה רוצים לאכול בשר - אז זו בעיה של זה שאינו רוצה, ושינסו למצוא לו פתרון, אבל אי אפשר שבגללו כל בני הבית לא יאכלו יותר בשר.

מצד אחד:

חלק מהאחים טענו שאם זה כל כך חשוב לו ועקרוני עבורו, אז כולם צריכים להתחשב ולוותר, כדי לאפשר לאחיהם לאכול ללא בשר על פי מצפונם.

וא... מה?
עצתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון.
ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il
תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

ברכת המפיל

את ברכת המפיל מברכים לפני שהולכים לישון:
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמְפִּיל חֲבָלֵי שָׁנָה עַל עֵינֵי וְתִגְנוּמָה עַל עַפְעָפִי. וּמֵאִיר לְאִישׁוֹן בֵּת עֵין. וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתֵי. שְׁתִּשְׁכְּבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. וְתֵן חֻלְקִי בְּתוֹרָתְךָ. וְתִגְלִלֵנִי לְדָבָר מְצֻוֶּה... בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַמֵּאִיר לְעוֹלָם כָּל בְּכָבוֹד... אֲנִי מוֹדִים לָהּ עַל שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת הַשִּׁינָה וּמִבְקָשִׁים שִׁישְׁמוֹר עֲלֵינוּ בַשָּׁעָה שְׁאֲנוּ יֹשְׁנִים. אַחֲרֵי בִרְכַּת הַמְפִּיל אֵין לְדַבֵּר עַד שֶׁנִּרְדָּמִים.

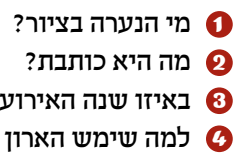
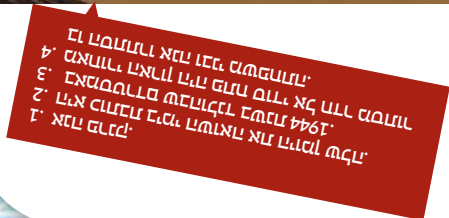

מי אני?

- נולדתי בפרנקפורט שבגרמניה.
- כאשר עלו הנאצים לשלטון, עברתי עם משפחתי להולנד.
- במהלך השואה הסתתרנו יותר משנתיים בעליית גג באמסטרדם.
- היוםן שכתבתי שרד וריגש קוראים רבים בעולם.

אנחנו

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0		
															
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	תוכנית ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם
בפרק זה נסקרו מראשית היסטוריה															
למרות															

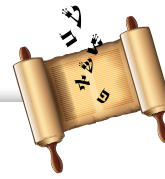
- א. אני ספר עם כריכה בצבע אדום לבן ומנועול קטן.
- ב. במהלך השואה תיעדה בי ילדה יהודייה את חוויות וזיכרונותיה.
- ג. למרות שנכתבתי כיומן אישי, לאחר השואה הפכו מכר עולמי.
- ד. אני מוצג כיום במוזיאון בברלין.

დასაწყისი

סדר מועד | מסכת פסחים, דפים מ' - מ"ב

דבר תורה

כשהפסוק הראשון בפרשתנו מתאר את חייו של יעקב, הוא פותח במילה "ויחי" וממשיך במילה "ויהי": **"ויחי יעקב בארץ מצרים... ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה"**.

התורה רוצה להדגיש כי יש הבדל בין חיי יעקב במצרים לבין שאר כל ימי חייו.

יעקב מתחילת חייו היו מוטרד מרדיפות, קשיים ומאבקים, כבר בבטן אימו הוא תופס בעקבו של אחיו שדוחק ולוקח ממנו את הבכורה.

רק בהגיעו למצרים, בפגישתו עם יוסף, הוא סוף סוף מתחיל לחיות, במלוא מובן המילה. לפני כן הוא היה בעולם: "ויהי", אך לא ממש "חי". כעת, משפגש את בנו האהוב הוא חוזר לחיות חיים שלמים: "ויחי יעקב!"

דף מ': "מצה שמורה"

מצה שמורה היא מצה ששקרו את החיטים שמהם יעשו את הקמח למצה, כבר משעת קצירה. יש הלכה של **"ושמרתם את המצות"**, דהינו יש לשמור על המצות של ליל הסדר, בשעה שטוחנים אותן ואופים אותן, שלא יהפכו לחמץ, ובשעה ששומרים צריך לכוון **"לשם מצת מצוה"**.

דף מ"א: איך אוכלים קורבן פסח?

בזמן שפית המקדש היה קיים, הקריבו קורבן פסח בערב פסח. איך אוכלים את קורבן הפסח? כך אומרת התורה (שמות): **"אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים, כי אם צלי אש, ראשו על קרעיו ועל קרביו"**.

"אל תאכלו ממנו נא" - אסור לאכול את בשר הקורבן בעודו "נא", שאינו צלי מספיק.

"ובשל מבושל במים" - אסור גם לבשל את בשר הקורבן במים! **"כי אם צלי אש"** - אלא צריך לצלות את קורבן הפסח על האש, עד שבשרו נצלה היטב.

את הקורבן מקריבים בערב פסח, לפני כניסת החג, ואוכלים אותו בליל הסדר.

דף מ"ב: "מים שלנו"

את המצות של פסח מכינים מקמח ומים. **"מים שלנו"** - הם המים איתם משתמשים להכנת הבצק של המצות. **המילה "שלנו" היא מלשון "לינה"**. "מים שלנו", הם מים שכאילו ישנו לילה אחד. לפני הלילה שואבים את המים מן המעיין, ומשאירים אותם בתוך כלי במשך כל הלילה, ואז הם "מים שלנו", מים שעברו לילה שלם.

מדוע צריך לעשות כך? למה אין שואבים מים מן המעיין ומיד אופים בהם מצות? מפני שמי המעיין חמימים, ומים חמים גורמים לבצק להחמיץ מהר. לכן אמרו חכמים, שיש להותיר את המים לילה שלם בכלי, שיצטננו, ורק אחר כך לאפות בהם מצות.

זהו את זוגות המילים הבאות, שנשמעות דומות, אולם אחת מהן מתחילה ב-א' והשנייה ב-ע':

1. אנוכי - אביון

--	--	--	--	--	--

2. אזמר - בעל ממון

--	--	--	--	--	--

3. תועה בדרך - עוסק במלאכה

--	--	--	--	--	--

4. כוחני, תוקפני - צומחים על עץ

--	--	--	--	--	--

5. לא אכניס מזון לפי - גדול מאוד

--	--	--	--	--	--

(סוּאָא-סוּאָא 'סוּאָא-סוּאָא)
'לַאָא-לַאָא 'לַאָא-לַאָא (לַאָא-לַאָא)

1. חוץ מהמצות של פסח, איזה עוד מאפה אסור שיחמיץ?
2. כמה סוגי מרור קיימים?
3. מדוע יש ללוש את המצות דווקא במים שלנו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagralla@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.* כפיקוח רואה חשבון

